

Dorota Tymura: Ogólny zarys treści „Ekonomika”

„Ekonomik” jest zbiorem praktycznych porad w zakresie zarządzania gospodarstwem, ze szczególnym uwzględnieniem pochwały rolnictwa jako „matki i żywicielki innych sztuk” oraz pouczającymi przykładami zaczerpniętymi ze sztuki wojskowej. Obie te dziedziny stanowią tematykę szczególnie bliską Ksenofontowi, co wyraźnie wskazuje, iż tworząc ów dialog, historyk posłużył się metodą Platona i włożył w usta Sokratesa własne myśli, poglądy oraz opinie.

Wesprzyj polskie wydanie dialogu Ksenofonta „Ekonomik”

Treść tego dialogu sokratycznego nie zawiera licznych rozważań filozoficznych, co prawdopodobnie w znacznym stopniu przyczyniło się do znikomego zainteresowania tym pismem wśród badaczy.

Oikonomikos jest właściwie zbiorem praktycznych porad w zakresie zarządzania gospodarstwem, ze szczególnym uwzględnieniem pochwały rolnictwa jako „matki i żywicielki innych sztuk” (V 17) oraz pouczającymi przykładami zaczerpniętymi ze sztuki wojskowej. Obie te dziedziny stanowią tematykę szczególnie bliską Ksenofontowi, co wyraźnie wskazuje, iż tworząc ów dialog, historyk posłużył się metodą Platona i włożył w usta Sokratesa własne myśli, poglądy oraz opinie.

Ekonomik ukazuje nam dość obszernie dwuetapową edukację Kritobulosa, która miała mu zapewnić szeroko pojętą umiejętność zarządzania własnym gospodarstwem. Pierwsza część procesu nauczania opisana jest w sześciu początkowych księgach – ten etap miał uświadomić młodemu Ateńczykowi jego potrzeby edukacyjne i konieczność sprostania im stosownym systemem kształcenia. Z racji intencji wychowawczych Sokratesa jego interlokutorem jest sam Kritobulos. W ramach dyskusji dialektycznych obaj starają się zdefiniować podstawowe pojęcia, jakimi są *oikonomia* (οἰκονομία) i *oikos* (οἶκος), oraz zarysować główne treści nauczania, przy czym szczególną uwagę poświęcają rolnictwu jako sztuce wręcz królewskiej. Pochwała rolnictwa, którą wygłasza Sokrates w księdze piątej, jest zamierzonym i świadomym działaniem dydaktycznym, albowiem Kriton zawdzięczał swój majątek i wysoką pozycję społeczną przede wszystkim sztuce rolniczej. W związku z tym jego starszy syn powinien również rozwijać się w tym kierunku, by umiejętnie zarządzać gospodarstwem odziedziczonym po ojcu.

Ekonomik ukazuje nam dość obszernie dwuetapową edukację Kritobulosa, która miała mu zapewnić szeroko pojętą umiejętność zarządzania własnym gospodarstwem

Osoba rozmówcy filozofa zmienia się wraz z księgą siódmą, która rozpoczyna drugą część *Ekonomika* i ukazuje kolejny etap kształcenia syna Kritona, już w bardziej

praktycznym wymiarze. Ta część dzieła stanowi swoistą reminiscencję Sokratesa, który przytacza swoim słuchaczom odbytą niegdyś rozmowę

z Ischomachosem, jednym z najbardziej poważanych Ateńczyków, należącym do zaszczytnego grona określanego mianem *kaloikagathoi*. W ramach przytaczanej dyskusji Sokrates przekazuje Kritobulosowi najważniejsze treści dotyczące praktycznej strony umiejętnego zarządzania gospodarstwem. Obejmują one nie tylko porady ze sztuki rolnictwa w takich kwestiach, jak zasiew, żniwa czy sadownictwo, ale też cenne uwagi odnośnie stosownego kształcenia osób niezbędnych do prowadzenia gospodarstwa, tj. szafarki, zarządcy i żony, ukazanej jako odpowiednia partnerka w zarządzaniu całym majątkiem.

Zakończenie *Ekonomika* zawiera stosowne pouczenia, jakimi właściwościami powinien charakteryzować się mąż „piękny i dobry”, oraz wskazówki, w jaki sposób najlepiej je kształtować. Stanowi zatem właściwe zwieńczenie całego wyводу edukacyjnego i swoistą zachętę dla Kritobulosa, by podjął się ustawicznego trudu samodoskonalenia i doksztalcania się w kręgu sokratejskim.

Dorota Tymura

Wesprzyj polskie wydanie dialogu Ksenofonta „Ekonomik”